

JÓZEF LEIBEL

1. Dane osobiste:

Ppor. rez. Józef Leibel, ur. 9 maja 1895 r. w Makowie, Polak, wyznania mojżeszowego, żonaty, urzędnik przemysłu ekspedycyjno-transportowego; przydział w 1939 r. do 12 Pułku Piechoty Wadowice.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

Jako ochotnik byłej Dywizji Polskiej we Francji brałem udział w walkach ukraińskich i bolszewickich w latach 1918–1920, zraniony w bojach i po wyleczeniu zdemobilizowany zostałem w 1921 r. W życiu cywilnym aż do wybuchu wojny w 1939 r. brałem czynny udział w pracach kombatanckich jako członek Stowarzyszenia Weteranów byłej Armii Polskiej we Francji w placówce Kraków i Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej. Z chwilą wybuchu wojny zgłosiłem się natychmiast jako ochotnik do miejscowych władz wojskowych, które już były nieczynne, wobec czego musiałem uchodzić z mego rodzinnego miasta (pozostawiając żonę i syna w Krakowie), by nie wpaść w ręce niemieckie.

3. Nazwa obozu, więzienia, miejsca przymusowych robót:

Na skutek wytworzonej sytuacji wojennej postanowiłem przejść granicę rumuńską, która została w międzyczasie obstawiona Armią Czerwoną, wobec czego musiałem się ukrywać, aż w końcu aresztowany zostałem przez NKWD 19 czerwca 1940 r. w Czortkowie, przesiedziałem w tym więzieniu przez 13 miesięcy, za ukrywanie się przed [pieriestupajką?] rosyjską oraz za chęć przekroczenia granicy.

4. Opis obozu, więzienia:

Budynek murowany, stary z czasów [nieczytelne], cele wilgotne, stale przyciemnione i zimne, wszędzie brudno i masa robactwa.

5. Życie w obozie, więzieniu:

W więzieniu przebywałem bez pracy, stale trzymany w celach, co trzeci dzień na przechadzki, wyżywienie głodowe, w podartej odzieży, bez bielizny, zanik życia koleżeńskiego i kulturalnego z powodu mieszanego towarzystwa.

6. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Byłem często przesłuchiwany, przeważnie w późnych godzinach nocnych i podczas przesłuchań takich kopany i bity nieraz do utraty przytomności. Cierpiałem też z powodu nieznajomości języka rosyjskiego.

Z Czortkowa krótko przed wybuchem wojny rosyjsko-niemieckiej wywieziony zostałem do obozu Starobielsk, zaś stamtąd zesłany zostałem aż do Norylska koło Morza Karskiego.

7. Pomoc lekarska:

Z powodu rozstroju nerwowego skutkiem wyczerpania, głodu i zimna korzystałem dwa razy z pomocy lekarskiej, a to 14 dni w szpitalce więziennej w Czortkowie i sześć dni w Starobielsku. Badania odbywały się przy asyście NKWD.

8. Czy i jaka była łączność z krajem i rodziną?:

Od wybuchu wojny aż do chwili obecnej nie miałem żadnej wiadomości z kraju i od rodziny.

9. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?:

Amnestią dla wszystkich Polaków zwolniony zostałem z Norylska 3 września 1941 r. i przewieziony rzeką Jenisej do portowego miasta Syberii Krasnojarsk, skąd transportem wyjechałem na roboty rzeką Amu-darią do kołchozów w okolice Uzbekistanu do miejscowości Szabał [?]. Jako ochotnik zaciągnąłem się w Turktulu do armii polskiej i skierowany do miejscowości Kermine stacja (Uzbekistan), gdzie 21 marca 1942 r. stawałem przed wojskową komisją lekarską, otrzymując kategorię zdrowia C oraz przydział do 22 Pułku Piechoty (7 Dywizja Piechoty).

Tel-Awiw, 30 stycznia 1943 r.